

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Veiligheidsbeleid: *Hoe nu verder?*

In de roman Misdad en Straf (1866) van de Russische schrijver Fjodor Dostojevski beschouwt de hoofdpersoon zichzelf als een übermensch die boven de wet staat en dus straffeloos een misdaad moet kunnen begaan, en nog wel een moord op een woekeraarster, blijkbaar een untermensch. Het thema Misdad & Straf bestaat al 'zolang er mensen zijn op aarde'. Het veilig maken van de samenleving is dan ook een zaak die iedereen aangaat, van politici tot burgers. Dit redactioneel zet lijnen uit voor veiligheidsbeleid en behandelt preventie, opsporing, bestrafing en terugkeer in de samenleving.

---

door *Sybrand van Haersma Buma, Jan Prij & Jan Wilzing*

De auteurs zijn respectievelijk Tweede Kamerlid voor het CDA, Redactiesecretaris van CDV en oud-korpschef Regiopolitie IJsselland.

Het thema 'veiligheid' is sinds enkele decennia niet meer weg te denken uit de publieke belangstelling. Het is bij uitstek een thema dat burgers raakt. Eind jaren negentig zijn hierover verschillen christendemocratische notities verschenen, zoals het manifest *Kansen bieden, grenzen stellen* en de discussienotitie *Samen Nederland veiliger maken*. In de eerste notitie stond een repressievere aanpak van de misdaadbestrijding centraal, met de nadruk op zwaardere straffen en handhaving van de rechtsorde. In de tweede notitie werd vooral gekeken hoe een meer op preventie gericht veiligheidsbeleid eruit kan zien, met daarin aandacht voor de rol van ouders, gezinsondersteuning, kinderopvang, school, sport, enz. Gespreide verantwoordelijkheid is daarbij het centrale leerstuk.¹ Een centrale vraag voor veiligheidsbeleid van christendemocratische snit is hoe die twee genoem-

de polen van het veiligheidsbeleid te verbinden zijn. Om het wat klassiek te zeggen: zonder een betrouwbare overheid die de wet handhaaft en waar nodig aan repressie doet, is een betrokken samenleving niet goed denkbaar. De overheid kweekt er *goodwill* bij de burgers mee. Maar de betrokken samenleving wordt ondergraven als men al te zeer aan de kant van de harde aanpak gaat zitten. Dan wordt in zekere zin alle heil van de overheid verwacht, zonder de verantwoordelijkheid van de verschillende partijen in de samenleving bij de handhaving en realisatie van veiligheid te betrekken. Meer blauw op straat, inzetten op een louter stafrechtelijke aanpak en zwaardere straffen tegen de misdaadbestrijding kunnen nooit de enige antwoorden zijn. Betrokkenheid bij de samenleving en het gevoel erbij te horen en ertoe te doen, zijn ook belangrijke elementen voor burgers om zich veilig te kunnen voelen.

Bijna tien jaar na de genoemde notities over criminaliteitsbestrijding en veiligheid doet zich opnieuw de vraag voor naar de juiste mix in het veiligheidsbeleid. Want de samenleving ondervindt meer invloed van de globalisering, de criminaliteit is nog harder, de vraag naar de verwevenheid tussen onder en bovenwereld wordt nog hardnekkiger gesteld en de veiligheidszorg is voor een deel in private handen gekomen.

In het verkiezingsprogramma van 2002 is vooral ingezet op het wegwerken van achterstanden, zoals het cellentekort. Topprioriteit: een einde maken aan het gedoogbeleid. 'Er worden middelen geïnvesteerd voor agenten extra op straat en in de buurt, en voor rechercheurs. Ook is er extra geld beschikbaar voor uitbreiding van Justitie en de rechterlijke macht.

Opsporingspercentages zullen dan stijgen, doorlooptijden van strafprocessen kunnen korter worden en opsporingsmogelijkheden (DNA en identificatieplicht) worden uitgebreid.' Deze aanpak is goeddeels gerealiseerd en in beleid omgezet.

In dit redactioneel proberen we

Veiligheid is bijna net zo moeilijk te meten als de afstand tot de regenboog

allereerst aan te geven tot welke verschuivingen in balans deze aanpak aanleiding heeft gegeven; vervolgens willen we op basis van enkele bijdragen in deze CDV aangeven waar in de komende periode de accenten moeten liggen. Want de criminaliteit is nog steeds te hoog. Maar hoe moet het dan anders en beter? Wat is er nodig?

DALING VAN CRIMINALITEIT

Veiligheid is bijna net zo moeilijk te meten als de afstand tot de regenboog. De meeste criminaliteit is onzichtbaar: er wordt geen aangifte

gedaan, of er is geen zichtbare schade. Toch is het van groot belang om in ieder geval een indicatie te hebben van de mate van veiligheid in ons land. Daarom wordt door verschillende meetsystemen geprobeerd een beeld te krijgen van de omvang van de criminaliteit in Nederland. De belangrijkste instrumenten zijn grootschalige slachtofferenquêtes en registraties van de politie. De eerste meetmethode heeft het voordeel van de omvang. Daar staat tegenover dat de wijze van vraagstelling de uitkomsten kan beïnvloeden. Zo zijn alleen al door een verandering in de opzet van de enquête de resultaten tussen 2005 en de jaren daarvoor onvergelijkbaar. De tweede meetmethode, de registratie door de politie, heeft het voordeel van de precisie. Het gaat om een zuivere telling van officieel door de politie geregistreerde delicten. Toch is deze precisie maar schijn. Een stijging van de meldingen hoeft niet het gevolg te zijn van meer criminaliteit, maar kan ook het resultaat zijn van meer aandacht voor handhaving. De aanzienlijke toename van het aandeel minderjarigen in de totale verdachtenpopulatie in de eerste jaren van deze eeuw, is in ieder geval mede gerelateerd aan de geïntensiveerde aanpak van de jeugdcriminaliteit.² De verschillen in uitkomsten tussen de twee meetmethoden zijn overigens enorm. Op basis van de slachtofferenquêtes komt men tot een totaal van ruim vijf miljoen misdrijven in 2007. Op basis van de politieregistratie is het aantal misdrijven ruim één miljoen. Dit grote verschil is vooral toe te schrijven aan het feit dat veel van de vaak voorkomende misdrijven wel worden ondervonden, maar niet aan de politie worden gemeld. Deze worden dan wel in de slachtofferenquêtes gemeld, maar komen niet in de statistieken van de politie terecht. Dit geldt bijvoorbeeld voor vandalisme en kleine vermogensdelicten. Ook is sprake van verschillen in de definitie van delicten.

Ondanks de moeilijkheden bij de meting van criminaliteit zijn er wel trends zichtbaar. De langetermijntrends in de politieregistraties laten het volgende beeld zien. In de periode 1967 tot 1987 was sprake van een vermindering van het aantal geregistreerde delicten. Tussen 1987 en 2002 steeg dit aantal verder met zo'n twintig procent. Tussen 2002 en 2006 daalt de geregistreerde criminaliteit voor het eerst. En daarmee bevindt de criminaliteit zich nu op het niveau van begin jaren negentig.

Ook de onveiligheidsgevoelens, afgeleid uit de slachtofferenquêtes, nemen af. In 1995 voelde 29 procent van de Nederlanders zich wel eens onveilig. Dit percentage steeg naar 30,8 in 2002, om vervolgens via 26,9 in 2004 te dalen tot 21,8 in 2007. Belangrijk is ook het ophelderingspercentage. Dit is al jaren bedroevend laag. Het daalde van 17,1 in 1995 naar een absoluut dieptepunt van 15,6 in 2000. Sindsdien stijgt het percentage gestaag, van 18,3 in 2002, via 21,9 in 2004 naar 22,9 in 2006.

Er is dus sprake van een positieve ontwikkeling op het gebied van de veiligheid. Het jaar 2002 lijkt een keerpunt te zijn geweest. Maar de criminaliteit is nog steeds hoog, ook in vergelijking tot andere landen.³ Tegelijkertijd staan alle schakels in de veiligheidsketen onder een enorme spanning om te presteren. Foutloos te presteren welteverstaan. Want ondanks de gunstige trend, beheersen vooral incidenten het beeld dat velen van Justitie hebben. Meest in het oogspringend was wellicht de Schiedammer parkmoord, in welke zaak na een opeenstapeling van fouten en ongelukkige beslissingen de verkeerde persoon vast kwam te zitten.

In deze spanningsvolle omgeving heeft het kabinet-Balkenende IV een ambitieuze doelstelling op het gebied van veiligheid geformuleerd. 'Er komt een nieuw veiligheidsprogramma met als doelstelling 25 procent minder criminaliteit in 2008-2010 ten opzichte van 2002.' Deze doelstelling is een explicitering van de doelstelling van de kabinetten-Balkenende I, II en III. 'Een vermindering van de criminaliteit en overlast in de publieke ruimte met indicatief circa 20 procent tot 25 procent vanaf 2006 moet aldus in het vizier komen.'⁴ Maar er is een belangrijk verschil. Gingen de eerdere kabinetten nog uit van een doelstelling 'in de richting van 20 tot 25 procent reductie' te behalen ná die kabinetsperiode, de doelstelling van Balkenende IV is veel concreter. Binnen deze kabinetsperiode moet een reductie met 25 procent worden bereikt. In 2002 liet deze doelstelling zich als ver weg gelegen doel nog gemakkelijk opschrijven, maar inmiddels komt het afrekenmoment dichtbij.

Om te kunnen beoordelen hoe een verdere daling van de criminaliteit kan worden bereikt, is het nodig om vast te stellen wat de oorzaak is van de omslag in 2002. In Europa wordt de daling van de criminaliteit, die in alle EU-landen zichtbaar is, behalve in België, toegeschreven aan ten minste drie factoren.⁵ Allereerst is er de vergrijzing. De grootste aantallen daders komen voort uit de leeftijdscategorie 15- tot 24- jarigen. Hun aandeel in de bevolking daalt. Als gevolg hiervan daalt ook het aantal actieve plegers van delicten. Een tweede factor is de effectievere misdaadbestrijding. Een derde factor van belang is de verbeterde preventie, zowel bij burgers als bij bedrijven.

De tweede en derde oorzaak hebben te maken met beleid. In Nederland is sinds eind jaren tachtig meer en meer ingezet op een krachtig handhavingsbeleid. Vanaf die tijd is er bijvoorbeeld een omvangrijk bouwprogramma voor cellen uitgevoerd. Telde Nederland in 1986 ruim 5000 cellen, in 1996 was dit gestegen tot ruim 12.000 en in 2006 was er capaciteit voor 16.000 gedetineerden.⁶ Sinds 2005 wordt de capaciteit niet meer aan het aantal cellen afgemeten, omdat Nederland over is gegaan op meerpersoons celgebruik. Ook de politiesterkte steeg, van zo'n 40.000 in de jaren

negentig, tot 52.000 in 2005.⁷ Overigens staat dit aantal onder grote druk, met name door de vergrijzing binnen het politiekorps. Naast maatregelen om de capaciteit te versterken, zijn ook wettelijke maatregelen genomen. De meest in het oog springende veranderingen vallen uiteen in vier categorieën: betere balans tussen veiligheid en privacy, effectievere straffen, grensoverschrijdende samenwerking tussen politie en justitie en zorg voor slachtoffers.

I. EEN BETERE BALANS TUSSEN VEILIGHEID EN PRIVACY

Het scheppen van een veilige samenleving gaat onvermijdelijk gepaard met inbreuken op de persoonlijke levenssfeer van burgers. De mate waarin dit aanvaardbaar is, is onderwerp van voortdurend debat. In de moderne verstedelijkte samenleving kennen mensen elkaar minder. Het is steeds gemakkelijker geworden voor mensen om zich onder te dompelen in de anonimiteit. Politie en Justitie raakten in hun informatiepositie meer en meer achterop. In de afgelopen jaren zijn wetten aangenomen die meer balans brengen in de belangen van de veiligheid ten opzichte van de belangen van de privacy. De Wet justitiële gegevens⁸ en de Wet politiegegevens⁹ maken het ten behoeve van de opsporing mogelijk dat veel meer informatie wordt gezocht en uitgewisseld, ook met partners buiten de justitieketen. Denk bijvoorbeeld aan scholen en instellingen voor jeugdzorg. In veel steden is cameratoezicht een belangrijke aanvulling geworden op de ogen en oren van de politie. Het cameratoezicht op straat heeft een juridische basis gekregen in de Wet cameratoezicht op openbare plaatsen.¹⁰ Dank zij deze wet mag de politie de camerabeelden geruime tijd opslaan, zodat ze ook gemakkelijker als bewijs in een strafzaak kunnen dienen. Hoewel nog lang niet alle zinvolle toepassingen van cameratoezicht zijn uitgeput, maakt bijvoorbeeld nummerbordherkenning het sneller traceren van gestolen auto's mogelijk.

Een zeer succesvolle vernieuwing is het preventief fouilleren. De Wet preventief fouilleren, een initiatief van CDA-Kamerlid Wim van de Camp in 2002,¹¹ is inmiddels gemeengoed. Recent is de wet uitgebreid, zodat bijvoorbeeld Schiphol is aangewezen als permanent fouilleergebied. Uit recent onderzoek blijkt dat er een breed maatschappelijk draagvlak is voor preventief fouilleren.¹² Bijna driekwart van de ondervraagden (69 procent) is positief of zeer positief. Het CoR, het instituut voor veiligheids- en crisismanagement, concludeert dan ook dat het publiek achter preventief fouilleren staat. De externe effecten van preventief fouilleren zijn belangrijk omdat wapenbezit en -gebruik ernstige feiten zijn en bewoners het belangrijk vinden dat de politie juist hiertegen effectief optreedt¹.

Een andere belangrijke vernieuwing in relatie tot de persoonlijke levenssfeer, is de grote vlucht die de toepassing van DNA in de opsporing heeft genomen: er wordt nu een landelijke databank gevuld met gegevens van veroordeelden. Inmiddels zijn dank zij deze databank diverse oude delicten opgelost. De mogelijkheid om met DNA-materiaal oude strafzaken op te lossen, is één van de redenen geweest voor het initiatiefwetsvoorstel Dittrich/Van Haersma Buma.¹³ Door deze wet verjaren zware delicten als moord niet meer. Van andere zware delicten is de verjaringstermijn verlengd.

Sinds 1994 kent Nederland een beperkte identificatieplicht. In 2004 is deze algemeen geworden¹⁴. Hoewel deze wet vaak is gemotiveerd als wapen in de strijd tegen terrorisme, is vooral het gebruik in de alledaagse praktijk van belang. De politie wint door deze wet aan gezag, doordat een persoon niet meer met een valse naam onder een boete kan uitkomen.

2. EFFECTIEF STRAFFEN

Een tweede element met veel veranderingen, is in het strafstelsel. Hoewel het hardnekkige beeld bestaat dat de straffen in Nederland laag zijn, zijn de straffen in de afgelopen jaren in werkelijkheid aanzienlijk gestegen. Deels komt dit doordat rechters zwaarder zijn gaan straffen. Maar ook de wettelijke strafmaxima zijn in een aantal gevallen verhoogd. Zo is het mogelijk geworden in geval van recidive de strafmaat met een derde te verhogen als tijdens het plegen van het misdrijf nog geen vijf jaren zijn verlopen sinds een veroordeling van de schuldige tot gevangenisstraf voor een soortgelijk misdrijf.¹⁵ Ook is de maximale tijdelijke straf voor een groot aantal zware delicten verhoogd van 20 naar 30 jaar.¹⁶ Veelplegers kunnen voor een opeenstapeling van in het verleden niet of relatief licht bestrafte delicten nu tot twee jaar in een Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD) worden geplaatst.¹⁷ Veel draaideurcriminelen zijn dank zij deze wet uit het straatbeeld verdwenen. Momenteel behandelt de Tweede Kamer het wetsvoorstel voorwaardelijke invrijheidstelling.¹⁸ Dit wetsvoorstel vormt de bestaande vervroegde invrijheidstelling om tot een voorwaardelijke invrijheidstelling; het schaft de regel af dat een gedetineerde na het uitzitten van twee derde van de straf op vrije voeten komt. Velen vonden deze regel onrechtvaardig. In plaats daarvan wordt de vrijlating aan voorwaarden verbonden. Hierdoor blijft de gestrafte gedurende de gehele detentietijd binnen het bereik van Justitie. Ook in de tenuitvoerlegging van straffen zijn veranderingen gaande. Zo is op dit moment in behandeling een wetsvoorstel dat het elektronisch huisarrest als hoofdstraf mogelijk maakt.

3. GRENSOVERSCHRIJDENDE POLITIE EN JUSTITIE SAMENWERKING

De afgelopen vijf jaar zijn grote sprongen gemaakt in de grensoverschrijdende politiesamenwerking met de buurlanden. Al enkele jaren zijn in de grensregio's politie en justitie samenwerkingsverbanden actief. Via

De afgelopen vijf jaar zijn grote sprongen gemaakt in de grensoverschrijdende politiesamenwerking

verdragen met Duitsland, België, Luxemburg en andere Schengenlanden, is de afgelopen jaren een vergaande praktische samenwerking tot stand gekomen. De politiediensten krijgen meer bevoegdheden om op elkaars grondgebied te opereren. Dit is bijvoorbeeld van

belang tijdens grote internationale evenementen, zoals voetbalwedstrijden. Een andere poot is de justitiële samenwerking bij de opsporing. Met name de mogelijkheid om in elkaars bestanden te kijken, is sterk uitgebreid. Hierdoor wordt het bijvoorbeeld mogelijk om DNA te vergelijken en om snel voertuiggegevens na te trekken. Nergens in Europa gaat de praktische samenwerking zover als aan de Nederlandse grenzen. Het heeft dan ook Europees de aandacht getrokken. Een Europese uitrol zal het vermoedelijke vervolg worden.

4. SLACHTOFFERZORG

Naast de versterkte inspanning om de daders van criminaliteit veroordeeld te krijgen, heeft de zorg voor het slachtoffer de afgelopen jaren een steeds grotere aandacht gekregen. Het Openbaar Ministerie, dat van nature is geconcentreerd op de oplossing van delicten, heeft hier meer en meer oog voor gekregen. Behalve als onderdeel van de werkwijze, is ook door wetgeving meer aandacht gekomen voor het slachtoffer. Heel belangrijk is in de praktijk het initiatiefwetsvoorstel-Dittrich gebleken, dat slachtoffers spreekrecht geeft in de rechtszaal. Als slachtoffers hiervan gebruik maken, blijkt dit hen vaak goed te doen. Momenteel heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel versterking positie slachtoffer in het strafproces in behandeling. Dankzij dit wetsvoorstel krijgen slachtoffers van misdrijven in het strafproces niet alleen meer rechten, maar ook eigen rechten. Het wetsvoorstel erkent het slachtoffer als procesdeelnemer met eigen belangen en bevoegdheden. Verschillende rechten van het slachtoffer worden nu uitdrukkelijk geformuleerd.

Ten aanzien van de opsporing, de vervolging en de rechtspraak werden ook een aantal verbeteringen doorgevoerd. De foutieve veroordeling in

de Schiedammer parkmoordzaak leidde tot een verbeterplan Versterking Opsporing en Vervolg om de hele justitiële keten op een hoger plan te brengen.¹⁹

Het bovenstaande overzicht geeft op een aantal hoofdpunten een beeld van de ontwikkelingen in de afgelopen vijf jaren. Daaruit blijkt dat een groot deel van de CDA-agenda, zoals die vanaf het midden van de jaren negentig is ontwikkeld, in beleid én uitvoering is omgezet. De uitdaging is nu om de komende jaren tegen de achtergrond van hoge kwaliteitseisen, de criminaliteit verder terug te dringen. Bij de uitdaging hoort ook een vernieuwing van de agenda. De vraag moet worden beantwoord wat nodig is om het doel te bereiken. Deze aflevering van CDV wil de discussie over die agenda aanzwengelen.

HOE NU VERDER?

Bovenstaande thema's geven aan dat de aandacht met name is gericht op effectiever optreden en opsporen: méér verdachten pakken en berechten, verhoging van het oplossingspercentage, uitgebreidere bevoegdheden daartoe, verbeterde technieken en ten slotte ruimte om ieder die daarvoor in aanmerking komt 'op te hokken'. Er wordt afscheid genomen van de 'softe aanpak': de overheid laat niet met zich spotten. Deze stijl valt toe te juichen.

Maar wat ontbreekt er nog? Welke steken laten we vallen? Hoe 'breien' we het systeem effectief dicht? Een aantal bijdragen in de bundel richt zich expliciet op de vraag hoe het beleid het beste kan worden voortgezet en wat dit vraagt van de verschillende ketenpartners. Vooral verbetering van de nazorg en de preventie van criminaliteit staan daarbij centraal.

Voorstellen voor verbetering preventie

Jan van Dijk, begin jaren negentig dé opsteller van regeringsbeleidsplannen met betrekking tot de aanpak van criminaliteit, stelt dat intelligente preventieprogramma's op termijn zichzelf terugbetalen. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan:

1. Vroegtijdig ingrijpen in gezinnen met risicokinderen (PCIT)
2. Het aantrekkelijk maken van een hulpprogramma voor ouders in dergelijke situaties door belonen in plaats van straffen van de ouders van kinderen die tot de risicogroepen behoren;
3. Veilig wonen, ondernemen, leren en recreëren: denk aan cameratoezicht (heel pragmatische, technische maatregelen nemen);
4. Het verder uitbreiden van de veiligheidshuizen waarin alle partijen verplicht gegevens uitwisselen en samenwerken (Justitie in de Buurt) in wijken waar dit nodig is (Zie ook de bijdrage van Godfried van Gestel).

Bovendien signaleert Van Dijk dat het in Nederland momenteel ontbreekt aan een politieke en ambtelijke infrastructuur voor misdaadpreventie. Dit dient een thema te worden van de eerste orde. De aandacht voor preventie die hij bepleit, betekent overigens volgens hem allermindst dat moet worden gebroken met een strikt handhavingbeleid: ‘Ontwikkelingshulp voor probleemwijken zonder te werken aan herstel van de kleine rechtsorde op straat, heeft geen enkele zin’, zo stelt hij.

Investeren in samenwerking, nazorg & sociaal kapitaal

Daarnaast wordt meer aandacht gevraagd voor de – vooral hardnekkige – plegers van criminaliteit. Lodewijk Gunther Moor wijst in zijn bijdrage *Revitalisering van de wijkpolitie* op het Engelse project *Reassurance Policing*.

De kern is een versterkt sociaal kapitaal in wijken waarin de politie, lees: de wijkagent, een sleutelpositie heeft. Aandacht voor de crimineel die, na te zijn afgestraft, terugkeert in de wijk, is dan realiseerbaar. In zijn bijdrage *Veiligheid in de praktijk: ervaringen met de*

Het ontbreekt in Nederland momenteel aan een politieke en ambtelijke infrastructuur voor misdaadpreventie

integrale aanpak in Tilburg, vult de programmamanager Veiligheid van de gemeente Tilburg, Van Gestel, het vereiste programma uiterst praktisch in: hij toont aan dat het werk van het Veiligheidshuis Tilburg er daadwerkelijk toe doet: het recidivecijfer voor jongeren in Tilburg is over de periode 2002-2006 gedaald met bijna vijftig procent. Volgens strakke scenario’s, waarin alle participanten actief zijn (Jeugdzorg, Openbaar Ministerie, reclassering, politie, enz.) worden veelplegende aso’s nauwlettend in de gaten gehouden, en er wordt ingegrepen. De conclusie mag duidelijk zijn: veiligheidshuizen, waarin alle relevante partners in de veiligheidsketen deelnemen, blijken uiterst effectief. Eenzelfde soort samenwerkingsverbanden tussen betrokken partners in de verslavingszorg kan enorm helpen om de resultaten te verbeteren.

Nazorg komt ook tot uitdrukking bij de vraag hoe we ervoor zorgen dat degenen die we uit het criminele circuit hebben gehaald, na terugkeer in de maatschappij niet meer vervallen in hun gedrag, dat zo schadelijk is voor de maatschappij. Immers, de recidive is nog steeds heel erg hoog. We lijken inmiddels voldoende zicht te hebben op degenen die door hun crimineel gedrag de maatschappij benadelen. Maar als diezelfde criminelen na terugkeer hetzelfde gedrag opnieuw vertonen, zijn we structureel onvoldoende opgeschoten.

De teneur van de bijdragen in deze CDV is dat maatregelen ter bestraffing van de criminaliteit moeten worden aangevuld met maatregelen gericht op preventie en nazorg. Een verschuiving die minister Hirsch Ballin voor een deel wil bereiken door elementen van preventie en nazorg, uitdrukkelijker dan tot nu toe gebruikelijk, in te bouwen in de repressie (zie daarvoor het vraaggesprek met hem in dit nummer).

Het is te hopen dat de in deze CDV aangedragen voorstellen voor bezinning op het beleid en de versterking ervan aan de voor- en achterzijde van de justitiële keten de nodige weerklank vinden. De eerste noodzakelijke stappen in het veiligheidsbeleid zijn gezet. Nu komt het aan op het vervolg.

Noten

- 1 Zie ook de CDV-uitgave *Veiligheid* uit 1999, die als een uitwerking van die lijn kan worden gezien.
- 2 *De sociale staat van Nederland 2007*, SCP, Den Haag, september 2007.
- 3 In 2004 scoorden in de EU alleen het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Estland slechter. Overigens is de daling een algemeen verschijnsel in de EU, behalve in België.
- 4 *Naar een veiliger samenleving*, Kamerstuk 28 684, nr. 1.
- 5 *De Nederlandse samenleving 2007*, p. 130-131, CBS Voorburg/Heerlen 2007.
- 6 Dit is exclusief de capaciteit voor vreemdelingen, jeugd en tbs.
- 7 *De sociale staat van Nederland*, p. 220, SCP, Den Haag, september 2007.
- 8 Wet justitiële gegevens, staatsblad 2002, 552.
- 9 Wet politiegegevens, staatsblad 2004, 130.
- 10 Wet cameratoezicht op openbare plaatsen, staatsblad 2005, 392.
- 11 Initiatiefwet-Van de Camp, staatsblad 2002, 420.
- 12 Onderzoek van het CoT, het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, november 2007.
- 13 Wet wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het vervallen van de verjaringstermijn voor de vervolging van moord en enkele andere misdrijven alsmede enige aanpassingen van de regeling van de verjaring en de stuiting van de verjaring en de regeling van de strafverjaringstermijn bij zeer ernstige delicten (Initiatiefwetsvoorstel-Dittrich/Van Haersma Buma inzake verjaringsregeling) 2005, 595.
- 14 Wet op de identificatieplicht, Staatsblad 2004, 300.
- 15 Artikel 43A Wetboek van Strafrecht.
- 16 Wet herijking strafmaxima, staatsblad 2006, 11.
- 17 Wet plaatsing in een Inrichting voor Stelselmatige Daders, staatsblad 2004, 351.
- 18 Wet voorwaardelijke invrijheidstelling, Kamernummer 30513.
- 19 Evaluatieonderzoek in de Schiedammer parkmoord, rapportage in opdracht van het College van procureurs-generaal, september 2007.